

LJETOPIS IVANA MAŽURANIĆA

1814. Rođen je u težačkoj obitelji od oca Ivana Petrova i majke Marije, rođ. Ivić 11. kolovoza u Novom Vinodolskom. Imao je četiri brata: Josip (1802–1891), zemljoradnik; Antun (1805–1888), filolog; Petar, umro u 17. godini, gimnazijalac Riječke gimnazije; Matija (1817–1881), putopisac.
- 1824–1827. Njemačku pučku [osnovnu] školu pohađa u rodnom gradiću i tadašnji *trivium* (gramatika, retorika, dijalektika) završava s odličnim uspjehom.
- 1828–1833. Odlazi na Rijeku gdje pohađa gimnaziju te s latinskim nastavnim jezikom uči talijanski i mađarski jezik. Gimnaziju je završio s odličnim uspjehom. U Rijeci 1830. kao šesnaestogodišnjak, “vinodolski skolan od treće latinske škole”, piše svoju prvu pjesmu *Pisma od Vinodolca školana*, tužaljku za zavičajem, možda nastalu u školskom zatvoru na koji je kažnjen zbog izostanka s uskrasnih duhovnih vježbi. U ono doba još se ne uči hrvatski jezik u hrvatskim školama.
1833. Ujesen prelazi u Zagreb i upisuje studij filozofije, dolazi u vezu s Ljudevitom Gajem i oduševljava se preporodnim idejama. Uči francuski jezik.
1834. Dobiva stipendiju za školovanje u Ugarskoj i odlazi na drugu godinu filozofije u Szombathely ili, kako ga on naziva, Subotino mjesto. Tu ga zatječe Gajev proglas za “Danicu” i “Narodne novine”.
1835. 17. siječnja u drugom broju prvoga godišta “Danice” objavljuje svoju pjesmu *Primorac Danici*. Iste godine objavljuje još deset pjesama i niz kraćih sastavaka, među ostalima i poznatu odu *Doktoru Gaju*. S odličnim uspjehom završava školovanje u Ugarskoj i u listopadu iste godine upisuje se na zagrebačku Pravoslavnu (juridičku) akademiju (dvogodišnji tečaj).
1837. Završava studij prava na Kraljevskoj akademiji znanosti u Zagrebu i zapošljava se, za skromnu plaću, kao pravnik (*juratus notarius*) u odvjetničkoj kancelariji. Zaljubljuje se u

Aleksandru Demeter, sestru poznatoga književnika Dimitrije Demetra.

1838. 4. srpnja postaje članom Ilirske čitaonice. Objavljuje pjesmu *Vjekovi Ilirije* i prvu ljubavnu pjesmu *Mojoj*.
- 1839–1840. Nalazi unosnije zanimanje, prelazi kao suplent na zagrebačku Višu gimnaziju, gdje predaje i njegov brat Antun.
1840. 2. svibnja nastanio se u Karlovcu i ulazi kao sitni činovnik u Gradski magistrat. U Karlovcu je napisao svoja najbolja djela. 29. lipnja održao je predavanje u Ilirskoj čitaonici u Zagrebu povodom gostovanja novosadskoga Letećega diletantskog pozorišta koje je izvelo dramu Ivana Kukuljevića *Juran i Sofija ili Turci kod Siska*. 5. listopada u Zagrebu polaže odvjjetnički ispit.
1841. 1. ožujka polaže specijalistički ispit iz mjeničnoga prava u Pešti. 28. lipnja vjenčao se u Karlovcu s Aleksandrom Demeter. Imali su sedmero djece: Božidar (1842–1885), konjički časnik; Vladimir (1845–1928), pravnik, pisac, predsjednik JAZU-a; Marija (1848–1912), udana za pjesnika i političara Špun-Strižića; Miroslava (1853–1898), udana za trgovca Birača; Olga (1858–1949), udana za činovnika Uroša Čučkovića; Zora (1846–1847) i Stanko (1851). Potkraj godine stupa u službu Gradskoga poglavarstva kao “sirotinjski otac” (*pupillarum curator*) na kojem položaju ostaje sve do 1848.
1842. Objavljuje *Njemačko-ilirski slovar*, koji je izradio sa svojim prijateljem i kumom dr. Jakovom Užarevićem. Završava i rad na dopuni Gundulićeva *Osmana*.
1844. Izlazi iz tiska Gundulićev *Osman* s Mažuranićevom dopunom: XIV. i XV. pjevanjem i rječnikom Gundulićevih riječi i pojmova što ga je sastavio zajedno s bratom Antunom kao prva objavljena knjiga Matice ilirske o objavi koje je odlučeno 2. lipnja 1842. na skupštini Čitaonice. Dopuna je dovršena u prvoj polovici 1843. Tisak knjige kasnio je upravo zbog izradbe mitološkoga, historijskoga, geografskoga i leksičkoga tumača Gundulićeva jezika. Objava *Osmana* donosi mu veliku pjesničku slavu.
1846. Izlazi iz tiska u Demetrovu almanahu “Iskra” spjev pod naslovom *Smèrt Cengić-age*. Pjesan nosi nadnevak: “U Karlovcu, 29. studenoga 1845”. Mažuranić postaje vodeći hrvatski pjes-

nik. Izabran je za predsjednika karlovačkih iliraca “Domo- i rodoljubno društvo”.

1847. U Karlovcu se upoznaje s Petrom Preradovićem, na njegovu putu u Zadar.
1848. 27. travnja, za banovanja Josipa Jelačića, dobiva poziv u Banskog vijeće i postaje perovođa Banskoga povjerenstva i sastavljač pretežnoga dijela javnih proglašenja. Sastavlja stožerni dokument hrvatske 1848. *Manifest naroda hrvatsko-slavonskog*. Izabran je među prvacima narodnoga pokreta u Hrvatski sabor. Objavljuje u Karlovcu o vlastitu trošku čuvenu brošuru *Hrvati Mađarom*, zaključni programatski spis u kojem je izložio bit hrvatsko-mađarskih odnosa 1790–1848. i bit preporodnoga programa.
1849. Početkom godine trajno se s obitelji nastanjuje u Zagrebu, ali povremeno živi i u Beču.
14. veljače ban Jelačić imenuje ga članom Banskoga vijeća kod Odsjeka pravosudnih poslova. Predvodi u Beč deputaciju koja je tražila da se prizna Bansko vijeće, da se hrvatski jezik prizna kao službeni, da se potvrde zaključci o Vojnoj krajini, da se Hrvatskoj priključi Međimurje, da se potvrdi savez s Vojvodinom i da Dalmacija može slati poklisare u Hrvatski sabor.
1850. 31. svibnja ban Jelačić ishodio je Mažuranićevo imenovanje za generalnoga prokuratora za Hrvatsku i Slavoniju (zamjenik vrhovnog tužitelja za Hrvatsku i Slavoniju). Posve se posvećuje političkomu radu, uvjeren da će svojemu narodu više pomoći kao državnik nego kao književnik. Sudjeluje u Beču i na književnom dogovoru hrvatskih, srpskih i slovenskih pisaca.
1851. Postaje odbornikom Matice ilirske.
1852. Dobiva službeni nalog za podizanje optužnice protiv autora Ivana Filipovića i urednika Mirka Bogovića, koji su bili osuđeni na šest mjeseci zatvora zbog objavljivanja pjesme *Domородna utjeha* Ivana Filipovića.
1854. Izabran za vrhovnoga državnog tužitelja. Imenovan članom Zemaljskog povjerenstva za rasterećaj zemlje.
1856. Postaje državnim nadodvjetnikom na kojoj dužnosti ostaje sve do pada apsolutizma 1860.
- 1858–1872. Predsjednikom je Matice ilirske.
1860. 19. kolovoza pozvan u službu kod Banskoga stola.

28. kolovoza imenovan zamjenikom “prisjednika” Višega urbarskog suda.
1861. 20. studenog u Beču je utemeljena Hrvatska dvorska kancelarija, a Mažuranić postaje dvorski kancelar. Mažuranićeva obitelj preselila se u Beč. Sudjeluje u poznatom Saboru 1861. Autor je tzv. Zakonskoga članka 42, koji će desetljećima poslije biti temelj hrvatske politike.
1865. U srpnju podnosi ostavku na dužnost hrvatsko-slavonskoga kancelara. Umirovljen je i povlači se iz javnoga života.
1866. U veljači napušta Beč i nastanjuje se u Zagrebu, u Visokoj ulici broj 106.
9. ožujka brat Antun odriče se časti akademika JAZU-a jer za akademika nije bio izabran njegov brat Ivan, koji je bio u nemilosti političkoga režima.
6. listopada car potpisuje konačnu odluku o njegovu umirovljenju sa skromnom mirovinom u iznosu od 4 200 forinti godišnje.
1872. 19. siječnja Hrvatski sabor izabire Ivana Mažuranića za svoga predsjednika.
- 1873–1880. Nakon revizije Hrvatsko-ugarske nagodbe Narodna stranka kandidira ga za hrvatskoga bana i na toj funkciji kao prvi ban pučanin ostaje nepunih sedam godina. U razdoblju svoga banovanja uvodi mnoge reforme u sudstvu, školstvu i državnoj upravi. Utemeljio je Zemaljsko kulturno i znanstveno vijeće, otvorio je Zagrebačko sveučilište, Zemaljski statistički zavod, Zavod za umobolne, Kazneni zavod, Gospodarsko učilište, Narodni muzej i mnoge institucije kojih prije nije bilo. Donio je Zakon o slobodi štampe i Zakon o slobodi govora. Jedan je od najvećih reformatora moderne hrvatske države.
1880. 21. veljače odstupa s banske stolice, više se ne bavi politikom.
1885. Umire njegova supruga Aleksandra (1815–1885).
1886. Posljednji put govori u Hrvatskom saboru zbog napada Armina Pavića i u tom govoru izriče svoj životni politički *credo*.
1887. Još jednom sudjeluje u Saboru kao izabrani kandidat opozicijske Neodvisne narodne stranke u Novome kao protukandidat mađaronu Pintariću.
- 1888–1890. Posljednje godine proživio je zabavljen čitanjem, astronomijom i matematikom. Za života, uglavnom mučaljiv i ma-

lorjek, intelektualac *par excellence* govorio je osim hrvatskoga još devet jezika: talijanski, latinski, njemački, francuski, engleski, ruski, češki, poljski i mađarski. Umire od posljedica influence 4. kolovoza 1890. u Zagrebu, u svojoj kući u Jurjevskoj ulici br. 5. Pokopan je u Ilirskoj arkadi na Mirogoju.

B. P.

IVAN MAŽURANIĆ

SMRT SMAIL-AGE ČENGIJIĆA

ILUSTRIRAO JOZA KLJAKOVIĆ
KOMENTIRAO NIKOLA ANDRIĆ

1 9 2 2

IZDANJE KNJIŽEVNOGA JUGA U ZAGREBU

*Naslovnica Smrti Smail-age Čengića u izdanju Književnog juga
(Zagreb, 1922)*

BIBLIOGRAFIJA

IZDANJA DJELA IVANA MAŽURANIĆA

(Izbor)

- Deutsch-ilirisches Wörterbuch / Němačko-ilirski slovar* [u suradnji s Jakovom Užarevićem]. Verlag und Druck der k. priv. ilirischen National-Buchdruckerei von Dr. Ljudevit Gaj. Agram, 1842. 8 nepag. + XVIII + 486 str.
- Pievanje četarnaesto; Pievanje petnaesto; Osmana Gundulićeva riečnik* [u suradnji s bratom Antunom]. – Ivana Gundulića *Osman*. U dvadeset pievanjah. Sa slikom pjesnika i riečnikom. [Predgovor napisao Vjekoslav Babukić.] Diela Ivana Gundulića. Knj. 1. Tiskom kr. povl. h. s. d. tiskarne dra. Ljudevita Gaja. Zagreb, 1844. Str. 210–237; 238–258; 1–137.
- Směrt Čengić-age*. – “Iskra”. Zabavni sastavci od više domorodnih spisateljah. Izdao Ivan Havliček. Tiskom k. p. h. s. d. tiskarnice dra. Ljudevita Gaja. Zagreb, 1846. Str. [181]–228. [Uredio Dimitrija Demeter. Spjev je datiran: “U Karlovcu na 29. studenoga 1845.”]
- A' horvátok a' magyaroknak. Felelet az 1848-ik Mártzius és Április magyar hírdetményekre*. Szuppán Ferencz nyomdájából. Zágrábban, 1848. [23] str.
- Hèrvati Madjarom. Odgovor na proglase njihove od ožujka mjeseca i travnja 1848*. Tiskom Ivana Nep. Prettnera. Karlovac, 1848. 20 str.
- Smrt Čengić-age*. – *Cvètnik srbske slovesnosti. Čitanka za više gimnazie u Austrii*. Sv. II. Sastavio Jovan Subotić. Beč, 1853. Str. 278–312. [Slavenosrpskim pismom.]
- **Csengity aga halála*. [Preveo Lajos Kondor.] – “Magyar Sajtó”, III, br. 172–176, str. 693–694, 698–699, 701–703, 706, 709–710; Pest, 1857.
- Smrt Smail-age Čengića*. [Predgovor izdateljev napisao Imbro Ignjatijević Tkalac.] Novo izdanje. Pečatnja K. Albrechta u Zagrebu. Zagreb, 1857. VII + 55 str.

**Smrt Smail-age Čengića*. – “Srbske novine”, sv. XI. i XII, str. 483–517; Beograd, novembar i dekembar 1858. [tzv. Majkovljevo, neovlašteno izdanje]. [ćir.]

Smrt Smail-age Čengića. Na korist pensionog fonda za udovice i siročad pravoslavnog sveštenstva u Dalmaciji izdao je po drugi put I. Ignjatijević Tkalac. Pečatnjom Karla Albrechta. Zagreb, 1859. VIII + 55 str. [ćir.]

Smrt Smail-agy Čengiće. Z chorvatského přeložil Josef Kolář. Tiskem A. Renna. Praha, 1860. 50 str. [Pretiskano iz “Časopisa Musea království Českého”, XXXIV, sv. 2, str. 162–192; Prag, 1860.] [2]1890. Druhe opravené vydání. Nakladatel I. L. Kobra Hnihkupectvi. Praha. 56 str.]

Smrt Smail-age Čengića. Peto izdanje. Brzotiskom Ante Jakića. Zagreb, 1862. 61 str. [Sadrži: Ante Jakić: *Predgovor petom izdanju. Od izdatelja.*]

Śmierć Agi Izmaela Czengisa. Z czeskiego tlómaczenia Kolara przelożył Władysław Syrokomla [Ludwig Kondratowicz]. Nakładem i drukiem A. H. Kirkora. Wilno, 1862. 52 str.

Čengić Aga's Tod. Übersetzt und erklärt von Carl Seeberger. – *Programm des k. k. Staats-Obergymnasiums zu Zengg, veröffentlicht am Schlusse des Schuljahres 1863–64*. Buchdruckerei des Oesterreichischen Lloyd. Triest, 1864. Str. 5–41. [Sadrži: *Anmerkungen; Analyse* (Karl Seeberger).]

Smrt Smail-age Čengića. VI. izdanje. Knjižara A. Dobrovojevića. Beograd, 1867. VIII + 63 str. [ćir.] [Sadrži *Predgovor izdateljev Imbre Ignjatijevića Tkalca iz 1857.*]

Smrt Smail-age Čengića. Po Ivanu Mažuraniću poslovenil Janez Bilc. [Posebni otisak iz “Novica gospodarskih, obrtniških in narodnih”, XXVIII, br. 12–20.] Natisnil J. Blaznik. Ljubljana, 1870. 54 str.

Čengić Aga's Tod. Aus dem kroatischen übersetzt von Wilhelm Kienberger. Druck und Verlag der mähr. Actienbuchdruckerei. Brünn, 1874. 56 str. [Sadrži predgovor i bilješke (*Anmerkungen*).]

Smrt Smail-agy Čengiće. Přeložil Vilém Kienberger. [Úvod na str. 3–20.] Zábavné bibliotéky. Dílo XXVIII. Nakladem “Školy B. S. P.”. Brno, 1875. 62 str.

Čengić Aga's Tod. Aus dem kroatischen übersetzt von Wilhelm Kienberger. Autorisirte Ausgabe mit dem Portrait des Dichters und 5 Illustrationen, entworfen von F. Kanitz, gezeichnet von

- V. Katzler. Verlag der Universitäts-Buchhandlung Albrecht & Fiedler. Agram, 1876. 80 str. [Sadrži predgovor i bilješke (*Anmerkungen*).]
- Smrt Smail-age Čengijića*. Šesto ovlašteno izdanje. Sa slikom pjesnika i ilustracijama po nacrtu F. Kanitz a risanimi od V. Katzlera. [Priredio Franjo Marković u suradnji s Vladimirom Mažuranićem. Predgovor napisao F. Marković.] Nakladom Sveučilišne knjižare Franje Župana (Albrecht i Fiedler). Zagreb, 1876. XLVI + 60 str.
- **Černogorcy ili smert' Smail-agi Čengiča*. Peverod s serbsko-horvatskogo A. Lukjanovskago. V Tipografii B. M. Nejmana. Pskov, 1877. 61 str. [Sadrži predgovor i bilješke ispod teksta.]
- Morte di Ismajl Čengiç-aga*. Dal testo croato tradotto in metri italiani dal professore P. E. Bolla. Stabilimento Tipo-Litografico di E. Mohovich. Fiume, 1877. LXI + 63 str. [Sadrži uvod i bilješke (*Note*).]
- Smrt Smail-age Čengijića*. Sedmo ovlašteno izdanje. Brzotiskom i nakladom A. Pirnatha. Petrinja, 1883. 64 str. [Sadrži /predgovor/ A. Pirnatha.]
- **Smrt Smail-age Čengiča*. Ilustrovano izdanje. Ukrašeno sa pet slika. [Novi Sad, 1885.] 62 str. [ćir.]
- Smrt Smail-age Čengiča*. Sa 5 slika. Štamparija Napredne stranke. Beograd, 1885. 72 str. [ćir.]
- Osman Ivana Gundulića. S pjevanjima XIV. i XV. Ivana Mažuranića*. Priredio [i *Predgovor* napisao] Ivan Broz. Kr. sveučilišna knjižara Fr. Župana (Albrechta i Fiedlera). Zagreb, 1887. XVI + 434 str. [XIV. i XV. pjevanje na str. 216–261.]
- Smrt Smail-age Čengijića*. Protumačio [i *Uvod* napisao] F. Cherubin Šegvić. Tisak dioničke tiskare. Zagreb, 1894. 58 str. [Posebni otisak.]
- Pjesme Ivana Mažuranića*. Izdao Vladimir Mažuranić. Sa slikom i autografom pjesnika ter sa fototipijom pjesnika na odru. Tiskarski zavod Narodnih novina. Zagreb, 1895. XVIII + 245 str. [Sadržaj: *O životu i pjesničkom radu Ivana Mažuranića* (Vladimir Mažuranić); *Pjesme različne* (1835. –1885.); *Osman*; *Smrt Smail-age Čengiča*; *Dodatak*; *Bilježke*.] [21924. Primorski štamparski zavod d. d. Sušak. XXI + 218 str.]
- Csengics Szmail aga halála*. Költői Elbeszélés. Horvátból fordította Margalics Ede. Franklin-társulat. Magyar irod. intézet és könyvnyomda. Budapest, 1896. 55 str. [Sadrži predgovor.]

- Smrt' Smail-agy Čengijića*. Poslovenčil Ivan Branislav Zoch. Tlačou i nákladom Karla Salvu. Ružomberok, 1897. 52 str. [Slovački prijevod. Sadrži predgovor i bilješke (*Poznámky*).]
- Smrt Smail-age Čengijića*. Sa predgovorom Franje Markovića. Sedmo ovlašteno izdanje. Naklada Kralj. sveučil. knjižare Fr. Župana (St. Kugli). Zagreb, [1905]. LV + 53 str.
- Smrt Smail-age Čengijića*. Stvarni i estetični tumač protumačio [te Uvod napisao] K. [Kerubin/Cherubin] Šegvić. Universalna biblioteka. [Knj.] 5–8. Naklada knjižare Vinko Jurić. Split, 1918. 118 str. [Treće izdanje.]
- Smrt Smail-age Čengića*. Uvod i bilješke napisao David Bogdanović. Ovlašteno izdanje. Uzorna djela iz hrvatske i svjetske književnosti. Knj. I. Tisak i naklada Kraljevske sveuč. knjižare F. Župana (Stj. Kugli). Zagreb, 1918. LXIX + 49 str. [2]1924. Tisak i naklada St. Kugli, Knjižara Kraljevskog sveučilišta i Jugoslavenske akademije. Zagreb. 131 str.]
- The Death of Smail Aga*. Rendered into English, and dedicated to the Allied Forces on the Salonica Front, by Capt. James W. Wiles. [Sadrži *Introduction* i *Note*.] The First Serbian Library M. Ristivoyevich. Salonika, 1918. 46 [47] str. [2]1925. /J. W. Wiles: *Preface to the Second Edition*, str. 7–9./ George Allen & Unwin Ltd. London. 62/63/ str.]
- La morte di Smail-aga Čengić*. (*Smrt Smail-age Čengića*). Versione prefazione e commentario di Vladimiro Bakotić. Incisioni di Radovan Tommaseo. Hrvatska knjižara. Split, 1922. IX + 106 str. [Dvojezično izdanje.]
- Smrt Smail-age Čengijića*. Ilustrirao Joza Kljaković. Komentirao Nikola Andrić. Izdanje Književnoga juga. Zagreb, 1922.
- La Mort de Smail Čengić aga*. Traduit du Croate par Petar Pekić. St. Kugli. Zagreb, 1926. 56 str. [Petar Pekić: *Préface*.] [2]1927. *La Mort de Smail aga*. Introduction d'Emile Haumant. /Petar Pekić: *Préface*./ Librairie Picart. Paris. 48 str.]
- Smrt Smail-age Čengića*. Kritično izdanje. (Tekst po "Iskri"). Priredio [te predgovor i *Dodatak* napisao] Tomo Brajković. Tisak Nadbiskupske tiskare. Zagreb, 1930. 63 str.
- Śmierć Smail-agi Čengića*. Z przedmową [Ivan Mažuranić (11. sierpnja 1814–4. sierpnja 1890)] Milutina Cihlara-Nehajeva. Przetłóżył Antoni Bogusławski. Biblioteka jugosłowiańska. Tom I. Dom Książki Polskiej. Warszawa, 1931. 61 str.

- Smrt Smail-age Čengića*. Priedio i protumačio [te *Pogovor* napisao] Mladen Leskovac. Univerzalna biblioteka. Sv. I–III. Slavija. Novi Sad, 1935. 131 str. [ćir.]
- Smrt Smail-age Čengića*. Priedili Gustav Krklec i Dragutin Tadijanović. Opremio Ljubo Babić. [Jubilarno izdanje u spomen stogodišnjice prvog objavljivanja pjesni Ivana Mažuranića *Smrt Čengić-age*. Almanah "Iskra" 1846. u Zagrebu.] Mala biblioteka. [Knj.] 1. Nakladni zavod Hrvatske. Zagreb, 1947. 77 str. [Sadrži *Tumač*.]
- Smrt Smail-age Čengijiće*. Přeložil Josef Hora. Melantrich. Praha, 1947. 54 [57] str. [Sadrži uvodnu studiju Antuna Barca: *Ivan Mažuranić (11. VIII. 1814–4. VIII. 1890)* te objašnjenja (*Vysvětlivki*).]
- La morte di Smail-aga Čengijić*. Introduzione, traduzione e note a cura di F. Trogranić. Briano Editore. Genova, 1949. XXVII + 101 str. [Dvojezično izdanje.]
- Smrt Smail-age Čengijića*. Predgovor [O "*Smrti Smail-age Čengijića*"] i redakcija Antuna Barca. Jugoslovenska knjiga. Beograd, 1949. 91 str. [Dva zasebna izdanja, ćirilicom i latinicom.]
- Smrt Smail-age Čengijića*. Prevedel Alojz Gradnik. Ilustriral Marij Pregelj. Jugoslovanski pisatelji. Državna založba Slovenije. [Ljubljana], 1951. 112 str.
- Smrt Smail-age Čengijića*. Uredio, pogovor [O *pjesniku* Smrti Smail-age Čengijića] i tumač napisao Antun Barac. Hrvatski pjesnici. Matica hrvatska. Zagreb, 1952. 70 str.
- Četrnaesto pjevanje; Petnaesto pjevanje*. – Ivan Gundulić: *Osman*. S dopunom Ivana Mažuranića. Za štampu priedio te predgovor [Ivan Gundulić (1589–1638)] i tumač napisao Milan Ratković. Ilustracije: Boris Dogan *et al.* Djela hrvatskih pisaca. Izvanredno izdanje. Zora. Zagreb, 1955. Str. 145–157; 158–167.
- Mors Smail-agae Čengić*. In sermonem latinum Ivan Baković vertit. Umnoženo ciklostilom Biskupskog ordinarijata u Splitu. Split, 1957. 34 str.
- Ivan Mažuranić / Matija Mažuranić / Dimitrija Demeter: Djela*. Uredio [predgovor *Ivan Mažuranić (1814–1890)* napisao, *Bibliografiju radova Ivana Mažuranića, Literaturu o Ivanu Mažuraniću, Napomenu, Tumač Smrti Smail-age Čengijića* i *Napomene k ovom izdanju* sastavio] Slavko Ježić. Djela hrvatskih pisaca. Zora. Zagreb, 1958. Str. 7–149.

- Ivan Mažuranić*. Priredil i prepeal Gane Todorovski. "Kočo Racin". Skopje, 1963. 111 str. [ćir.] [Sadržaj: Gane Todorovski: *Ličnost i deloto na I. Mažuranić*; Ivan Mažuranić: *Pozdrav do Vinodol*; *Primorecot do Danica*; *Nenadovik Rade*; *Javor i temjanika*; *Na grofot Janko Drašković*; *Smrtta na Smail-Aga Čengik*; Gane Todorovski: *Beleški i objasnjenja*; *Hronologija na život na I. Mažuranić*; *Bibliografija*.]
- Izabrana dela*. Za štampu priredio [i predgovor *Ivan Mažuranić* napisao] Milorad Živančević. Školska lektira. Narodna knjiga. Beograd, 1963. 314 str. [Sadržaj: *Poezija*; *Osman (iz XIV i XV pevanja)*; *Smrt Smail-age Čengića*; *Proza*; *Pisma*; *Sećanja savremenika*; *Kritika*; *Hronologija*; *Komentari*.] [ćir.]
- Smrt Smail-age Čengića*. Tekst priredio, predgovor [*Umjetnost Ivana Mažuranića*] i rječnik napisao Ivo Frangeš. Opremio i ilustrirao Boris Dogan. Zora. Zagreb, 1965. 125 str.
- Smrt Smail-age Čengića. Stihovi. Proza*. – Ivan Mažuranić: *Smrt Smail-age Čengića. Stihovi. Proza* / Matija Mažuranić: *Pogled u Bosnu*. Priredio [predgovor *Ivan Mažuranić*, *Bibliografiju*, *Rječnik za "Smrt Smail-age Čengića"* i *Napomenu* napisao] Ivo Frangeš. Pet stoljeća hrvatske književnosti. Knj. 32. Matica hrvatska–Zora. Zagreb, 1965. Str. 7–[171].
- Smrt Smail-age Čengića*. Priredio Davor Kapetanić. [*Predgovor* napisao Marijan Matković; *Rječnik* sastavio Ivo Frangeš.] Hrvatski pjesnici. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. Zagreb, 1968. 182 str.
- Smrt' Smaila-agu Čengijića*. [Preložil, doslov /*Ivan Mažuranić*/ a poznámky napísal Rudo Brtáň.] Tatran. Bratislava, 1968. 67 str.
- Smail-age Čengić's death*. Translated by Charles A. Ward. Essay on Ivan Mažuranić: Ivan Slamnig. – "Most / The Bridge", br. 17, 39 str.; Zagreb, september–october 1969.
- Smrt Smail-age Čengića*. Priredio Milorad Živančević. Kritičko izdanje. Srpska književna zadruga. Kolo LXII. Knj. 416. Beograd, 1969. 435 str. [ćir.]
- Śmierć Smail-agi Czengicia*. Przełożył Antoni Bogusławski. Opracował Józef Magnuszewski. Biblioteka Narodowa. Ser. 2. Nr. 168. Zakład Narodowy imienia Ossolińskich. Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk, 1972. LII + 49 str. [Sadrži uvod (*Wstęp*) J. Magnuszewskog.]
- Smrt Smail-age Čengića; Pjesme*. Priredio [i pogovor *Ivan Mažuranić* napisao] Miroslav Sichel. Biblioteka Jelen. Mladost. Zagreb, 1973.

Str. 7–63. [Sadržaj: *Primorac Danici; Danici ilirskoj; Vjekovi Ilirije; Javor; Peru; Iz dopune Osmana; Pozdrav Vinodolu; Smrt Smail-age Čengića; Matija Mažuranić: Pogled u Bosnu.*]

Smrt Smail-age Čengića. [Uredio, predgovor /O pjesniku “Smrt Smail-age Čengića”/ i tumačenja napisao Antun Barac.] Biblioteka Dom i škola. Rad. Beograd, 1973. 69 str. [ćir.]

Čengić-Aga's Tod. Deutsche Fassung auf Grund der Übersetzungen von C. Seeberger und W. Kienberger neu bearbeitet. Mit einem Nachwort versehen von Peter Gerlinghoff. [Ilustracije Marija Pregelja.] Edition Neue Wege. Berlin, 1978. 49 str.

Smrt Smail-age Čengića. Priredili Ivo Frangeš i Milorad Živančević. Sabrana djela Ivana Mažuranića. Sv. I. Sveučilišna naklada Liber–Nakladni zavod Matice hrvatske. Zagreb, 1979. 337 str. [Sadrži predgovor Ive Frangeša: *Ivan Mažuranić* i priloge Milorada Živančevića: *Napomene o svesku prvom i Rječnik.*]

Pjesme. Priredio Milorad Živančević. Sabrana djela Ivana Mažuranića. Sv. II. Sveučilišna naklada Liber–Nakladni zavod Matice hrvatske. Zagreb, 1979. 557 str. [Sadržaj: *Pjesme izvorne; Dopuna “Osmanu”; Prijevodi; Zapisi narodnih pjesama; Napomene o svesku drugom.*]

Proza. Priredio Milorad Živančević. Sabrana djela Ivana Mažuranića. Sv. III. Sveučilišna naklada Liber–Nakladni zavod Matice hrvatske. Zagreb, 1979. 567 str. [Sadržaj: *Književna proza; Prijevodi i adaptacije; Filološki spisi; Politički spisi; Napomene o svesku trećem.*]

Pisma. Govori. Priredio Milorad Živančević. Sabrana djela Ivana Mažuranića. Sv. IV. Sveučilišna naklada Liber–Nakladni zavod Matice hrvatske. Zagreb, 1979. 661 str. [Sadrži *Napomene o svesku četvrtom, Bibliografiju, Literaturu i Rodoslovlje obitelji Mažuranić.*]

Smrt Smail-age Čengića. Predgovor [Bilješke o Mažuraniću]: Jure Kaštelan. Slovo ljubve. Ex libris. Kolo 1. Knj. 7. Beograd, 1979. 140 str. [Sadrži: *Faksimili iz 2. izdanja, 1859; Pesnici o Mažuraniću* (Šenoa, Nazor, Krklec, Kulenović); *O pjesniku Smrti Smail-age Čengića* (Antun Barac); *Tumač; Napomena.*]

**La muerte del agá Ismail Chenguich / Smrt Smail-age Čengića*. [Preveo Andrés Rajević.] Santiago de Chile, 1985. 130 str.

Smrt Smail-age Čengića. Priredio [i Pogovor napisao] Božidar Petrač. Biblioteka Media. [Knj.] 6. Kršćanska sadašnjost. Zagreb, 1990. 91 str. [Sadrži *Bibliografsku bilješku i Rječnik.*] [21994]

Smrt Smail-age Čengića / Čengić-Aga's Tod [naslov preuzet s korica]. Urednik / Herausgeber: Stjepan Blažanović. [Prijevod: Wilhelm Kienberger, 1874.] Hrvatsko-njemačka knjižnica / Deutsch-kroatische Bibliothek. Knj. 1. Hrvatska kulturna zajednica Zürich. Zürich, 1990. 125 str. [Postoji i primjerak gdje je kao izdavač potpisano Hrvatsko kulturno društvo "A. G. Matoš" München.]

Hèrvati Madjarom. Odgovor na proglose njihove od ožujka mieseca i travnja 1848. [Priredio i pogovor /Ivan Mažuranić u Karlovcu/ napisao Josip Bratulić.] Matica hrvatska Karlovac. Karlovac, 1994. 11 + 20 str. [Pretisak.]

Izabrani politički spisi. Izbor i uvodna studija: Dragutin Pavličević. Biblioteka Povijest hrvatskih političkih ideja. Kolo 4. Knj. 3. Golden marketing–Narodne novine. Zagreb, 1999. 306 str.

Smrt Smail-age Čengića. Priredio [i pogovor *Ivan Mažuranić* napisao] Vinko Brešić. Biblioteka Parnas. Niz Književnost. Matica hrvatska. Zagreb, 1999. 61 str.

Izbor iz djela. Priredio [i *Predgovor* napisao] Miroslav Šicel. Croatia. Hrvatska književnost u 100 knjiga. Kolo 4. Knj. 76. Riječ. Vinkovci, 2000. 175 str.

Smrt Smail-age Čengića. Priredila [i pogovor *Smrt Smail-age Čengića – sinteza književnih epoha europske i hrvatske kulturne baštine* napisala] Dunja Fališevac. Rječnik izradio Ivo Frangeš. Metodička obrada: Dunja Merkle. Moja knjiga. Školska knjiga. Zagreb, 2000. 120 str. [²2003, ³2012]

Smrt Smail-age Čengića. Priredili Ivo Frangeš i Milan Moguš. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti. Zagreb, 2001. 258 str. [Sadržaj: Ivo Frangeš: *Pjesmotvor trajnoga sklada*; Dragomir Babić: *Kronologija života Ivana Mažuranića*; Ivan Mažuranić: *Smrt Smail-age Čengića*; Milan Moguš: *Napomene o ovome izdanju, Za cjelovit rječnik Mažuranićeve pjesni "Smrt Smail-age Čengića"*, Rječnik Mažuranićeve pjesni "*Smrt Smail-age Čengića*"; Irina Pažameta i Sonja Martinović: *Bibliografija izdanja Mažuranićeve "Smrti Smail-age Čengića" od 1968 do 2001.*]

Gnijezdo vrh timora. Izbor i predgovor [Od klasicizma do romantike]: Zoran Kravar. Biseri hrvatske književnosti. Kolo 6. Sv. 36. Mozaik knjiga, Zagreb, [2008]. 156 str. [Sadrži: 12 pjesama; *Smrt Smail-age Čengića s Tumačem riječi*; *Dopuna Osmana Ivana Gundulića.*]

Smrt Smail-age Čengića. Pogovor: Antun Pavešković. Biblioteka Klasici. Mozaik knjiga. Zagreb, 2009. 86 str. [Sadrži *Tumač riječi*.]

La Mort d'Ismaïl aga / Smrt Smail-age Čengića. Traduction par Jugoslav Gospodnetić. Préface par Mirko Tomasović. Dominis Publishing. Ottawa, 2015. xxxvi + 86 str.

Pievanje četarnaesto; Pievanje petnaesto. – Ivan Gundulić: *Osman*. Biblioteka Posebna izdanja. Matica hrvatska. Zagreb, 2017. Str. 210–237; 238–258. [Posebno izdanje *Osmana* iz 1844. povodom 175. obljetnice osnutka Matice hrvatske. Sadrži: *Osman ponovljen. Ususret 175. obljetnici Matice hrvatske* (Lahorka Plejić Poje); *Napomena uz ovo izdanje, Rječnik, Tumač imena i izraza* (Dražana Radman); *Bilješka uz prve izvještaje o Matičinu radu* (Josip Brleković); *Računi od Matice za narodno knjiže(n)stvo (za godine 1842. i 1843)*.]

VAŽNIJA LITERATURA O IVANU MAŽURANIĆU

Viekoslav Babukić: *Predgovor*. – Ivana Gundulića *Osman*. U dvadeset pievanjah. Sa slikom pjesnika i riečnikom. Tiskom kr. povl. h. s. d. tiskarne dra. Ljudevita Gaja. Zagreb, 1844. Str. III–XII.

Jan Peter Jordan: *Illyrisches Wörterbuch von Herrn I. Mazuranić*. – “Jahrbücher für slawische Literatur, Kunst und Wissenschaft”, III, sv. 1, str. 51–53; Leipzig, 1845.

– k [Bogoslav Šulek]: *Pogled na lětošnje proizvode naše književnosti*. “Danica horvatska, slavonska i dalmatinska”, XII, br. 23, str. 89–91; Zagreb, 6. lipnja 1846.

Imbro Ignjatijević Tkalac: *Predgovor izdateljev*. – Ivan Mažuranić: *Smrt Smail-age Čengića*. Novo izdanje. Pečatnja K. Albrechta u Zagrebu. Zagreb, 1857. Str. V–VII.

[Anonim]: *Smrt Smail-age Čengića. Pjesma Ivana Mažuranića. Novo izdanje, Zagr. Karl Albrecht 1857*. – “Neven”, VII, br. 14, str. 221–222; Rijeka, 3. srpnja 1858.

Ravnateljstvo: *Glavna skupština Matice ilirske*. – “Carsko-kr. službene narodne novine”, XXVI, br. 97, str. 260–261; Zagreb, 26. travnja 1860.